

Cena Romana Kaliského za významný prínos v oblasti žurnalistiky

Mgr. Jozef Kšiňan

Výbor Sekcie pre žurnalistiku a novinársku fotografiu Literárneho fondu od roku 2016 udeľuje významnej osobe slovenskej žurnalistiky **Cenu Romana Kaliského**. Druhým laureátom sa stáva novinár **Mgr. Jozef Kšiňan**, najstarší aktívny športový publicista na Slovensku.

Narodil sa 3. januára 1927 v Bratislave, kde žije doteraz. Ako športový redaktor pôsobil v denníkoch Pravda, Práca, Smena, neskôr v TASR (bývalá ČSTK). Diaľkovo absolvoval štúdium na FTVŠ UK. Je autor alebo spoluautor vyše 30 publikácií so športovou, prevažne futbalovou tematikou. Zlatý odznak MOV prevzal z rúk prezidenta Juana Antonia Samarancha v roku 1995 v Prahe. Celý jeho život vyplňala aktívna náročná práca športového novinára. Vo svojich 90 rokoch je stále aktívny. Nezaobíde sa bez neho žiadna významnejšia športová tlačovka či športové podujatie v Bratislave. Príde, pýta sa, stále si niečo usilovne zapisuje.

„Nemôžem prestať pracovať, stále prispievam do médií: slovenských aj českých, nielen do tlače, píšem aj publikácie, mám ich na konte doteraz vyše tridsať. A keďže sa s počítačmi v mojom veku nekamarátim, všetko si zapisujem do notesov. A viem to využiť,“ dodáva Jozef Kšiňan.

Výročná cena Literárneho fondu za novinársku tvorbu v roku 2016

Zloženie poroty:

Fedor Bartko

Mgr. art. Štefan Dlugolinský

Dr. Vladimír Dobrovič

Mgr. Klára Grosmannová

Gabriela Horečná

Marcela Košťálová

Ivan Podstupka

Kveta Škvarková

Ferdinand Tisovič

Prof. PhDr. Marta Žilková, PhD.

Do súbehu bolo prihlásených spolu **117 súťažiacich s 251 príspevkami**. Ceny boli udelené:

- **kategória publicistika:**

a) tlač, internetové médiá:

Adam Valček, Martina Raábová, Tom Nicholson – tematický celok: Čo sa stalo so ziskami poisťovne Dôvera podľa Panama Papers:

Peniaze z Dôvery údajne šli na Bahamy

Piráti z Karibiku

Právnik, ktorý dokázal presvedčiť mocných

Futej je za rekonštrukciou Bezručovej

Denník SME

Autori predložili spoločné tematické dielo, ktoré vyšlo v jeden deň, bolo výsostne aktuálne. Čerpali z uniknutých Panama papers, ku ktorým mal denník SME prístup, analyzoval ich s Českým centrom pre investigatívnu žurnalistiku. Päťdesiat percentný podielnik ZP Dôvera advokát Daniel Futej zo ziskov ZP (200 mil. eur) investoval na Bahamách v rovnakom čase, keď remeselníci stavali na Bahamách vilu J. Širokého. Autori pátrali aj na Bahamách, museli si overiť množstvo faktov, mýtov, „zaručených informácií“, aby neboli žalovateľní. Zanechali na papieri kus riadnej roboty, ktorou usvedčujú hlavných aktérov pod taktovou právnicka zo sprenevery balíka peňazí, ktorý im nepatrí. Mimoriadne cenné je aj to, že články sa objavili veľmi skoro po prepuknutí aféry, dotedy sa tým takto podrobne nezaoberalo žiadne periodikum. Porota zvlášť ocenila aj to, že problematiku autori sledovali dlhodobo, a že ich zaujímalo aj to, čo bude ďalej. Neutešený obraz pomerov na Slovensku je navyše opísaný príťažlivo a nezahlcuje faktami.

b) rozhlas:

Janka Bleyová, Marcel Hanáček

Čas hľadania, relácia Magazín

Slepá dôvera, relácia Mozaika

Slovenský rozhlas, RTVS

Fíčer *Slepá dôvera* – príbeh nevidiaceho športovca Juraja Prágera, ktorý vystúpil na Mount Blanc spolu so svojim priateľom Košťom a s horolezcom Zoltánom, bol zvládnutý excelentne. Citlivo vedené rozhovory s nevidiacim športovcom, s aktérmi výstupu i jeho rodinou, vyvážená emotívna i racionálna stránka príbehu, odvaha, dobrodružstvo a optimizmus vytvorili príťažlivý poslucháčsky mix. Porota zároveň ocenila výbornú hudbu, úryvky z filmu z výstupu na vrchol, striedanie žánrov, nálad, výborný strih. Ide o žánrovo čisté dielo.

Fíčer *Čas hľadania* približuje veľkonočné príbehy o hľadaní lásky. Je to výpoveď ženy, ktorá prežila pád v horách. Považuje to za zázrak, ktorý bol príčinou obrátenia sa k Božej láske. Spomína na pekné detstvo a mladosť, ktorú pokazilo nevydarené manželstvo. Rozviedla sa, no deti vďaka zlým rodinným pomerom ostali postihnuté – chlapec koktá, dievča je psychicky na dne. Všetky štyri príbehy a výpovede ľudí sú o láske k človeku a Bohu, o viere, že trápenie na svete má nejaký zmysel.

V poslednom príbehu vyvstávajú pochybnosti o existencii Boha, ale zároveň aj snaha zachovať si vieru. Čas hľadania lásky a blízkosti k Bohu je výborná téma na Veľký piatok.

Obe témy sú spracované citlivo, nenásilne, profesionálne, so silným morálnym nábojom.

c) televízia:

PhDr. Gabriela Pirošková

Keď ide o čas, reportáž, Občan za dverami

STV, RTVS

Reportáž *Keď ide o čas* odhaľuje praktiky VŠZP. Autorka v ňom poukázala na prípad pacienta, ktorému napriek odporúčaniam odborných lekárov Všeobecná zdravotná

poisťovňa opakovane odmietla protónovú liečbu v zahraničí, hoci sama túto liečbu propaguje. Zdravotná poisťovňa na návrh revízneho lekára zamietla liečbu bez toho, že by argumentačne vyvrátila dôvody, pre ktoré onkológ uvedenú liečbu navrhol. V konečnom dôsledku ju zaujímala najmä výška finančnej náhrady za zdravotnícky úkon. Porota ocenila najmä autorkino dôsledné a detailné preskúmanie danej problematiky.

- **kategória spravodajstvo:**

a) rozhlas:

Braňo Závodský

Braňo Závodský naživo – rozhovor s ministrom zahraničných vecí Miroslavom Lajčákom
Rádio EXPRES

Ide o **jediný investigatívny príspevok** v celej súťaži, autor vedie rozhovor s dobrou znalosťou detailov témy, odvážne a priamočiaro adresuje otázky, slušne no tvrdo vyžaduje odpovede na diskutovaný problém predraženia akcie na počesť predsedníctva našej krajiny v EÚ. Aj keď má moderátor pravdu, ide o nezvyklú formu realizácie. Je drzo útočná. Ale je to priama reakcia na premiérove útoky na médiá a novinárov.

b) televízia:

Marek Vnenčák

Uzimení poslovia jari, Televízne noviny
Trinásta komnata, Televízne noviny
TV Markíza

Porota ocenila nápaditosť, pohotovosť, dynamiku a celkové spracovanie oboch príspevkov. Na krátkej ploche, typickej pre spravodajský žáner, do konečného výsledku zhuťnil podstatné problémy i zaujímavosti z regiónu, kde pôsobí. Autor opäť potvrdil profesionalitu pri hľadaní tém.

- **kategória novinárska fotografia:**

Michal Svitok - za sériu fotografií Za zlatom, Fotoservis TA SR

Ide o súbor šiestich fotografií, naznačujúcich fotoreportáž. Zobrazujú nášho najlepšieho olympionika, zlatého medailistu v pretekoch na 50 kilometrov chôdze Mateja Tótha. Autor ho predstavuje v plnom súťažnom nasadení, v momente víťazstva i vo chvíľach uvoľnenia krátko po víťaznom výkone. Z fotografií jednoznačne cítiť profesionálny prístup. Snímky majú prirodzenú atmosféru, sú kompozične vyvážené, vhodne ostré a expozične správne. Technická kvalita fotografií celkom zodpovedá kritériám fotoreportáže.

Mimoriadna cena za novinársku tvorbu v roku 2016:

➤ **kategória publicistika:**

• **rozhlas:**

Peter Turčík – tematický celok
Rozhlasová kronika 1926-2016
Rádio Devín, RTVS

Desať dielny cyklus o výročí rozhlasu. Aj keď v archíve Slovenského rozhlasu je množstvo materiálov na túto tému, Turčikov prístup zhŕňa celé obdobie z viacerých uhlov pohľadu s novými informáciami. Obdobie od Novembra 1989 podáva zaujímavo najmä tým, že využíva skúsenosti a názory všetkých rozhlasových riaditeľov. Ponúka tak možnosť vnímať zložité obdobie vývoja rozhlasu očami štyroch zaujímavých osobností.

• **televízia:**

5. Denisa Czibulka
S kamerou na blind – séria, Reflex
TV Markíza

Nekonvenčné reportáže zo slovenských obcí - Muránska planina, Muránska vzdychava a Slovany, prostredníctvom ktorých autenticky a neformálne oboznamuje diváka so zaujímavosťami v týchto obciach.

Prémie za novinársku tvorbu v roku 2016:

• **kategória publicistika:**

➤ **tlač, internetové médiá:**

Milan Čupka

Aljašský losos nad zlato. Splnil želania aj Slovákom a Čechom
Mladí čelia cunami informácií. A nik ich nenaučil plávať
Hranica Schengenu. Láka filmárov, vyháňa mladých
Denník PRAVDA

Ing. Dagmar Teliščáková – seriál Svedectvá pravdy (15 dielov)

Krutú smrť našli v plameňoch vápennej pece
Po breznianskych Židoch zostala len synagóga
V Kremničke sa zúfalí ľudia sami vrhali do hrobu
Denník PRAVDA

Andrej Barát

Človek hryzie poslednú divočinu
Gemerský odkrýva unikátne fresky. Aby ich pochoval
Najohorzenejší druh Karpát. Človek.
Denník PRAVDA

Galina Lišhaková - reportáže

Ľudia bez domova sú podľa štátu turisti
Kamarátstvo z pasáže
V koži predajcu
NOTA BENE

Dan Himič

Sibírske peklo (príbeh)
Zásobuje mučiarne (príbeh)
Do školy s Ludvom (reportáž)
ŽIVOT

Henrieta Ďurovová - reportáže

Prípad pre Figel'a?
Za „pánboh zaplat“
Kaštieľ na predaj, Tajomná zbierka
ŽIVOT

Richard Kvašňovský

L. Podkaminer: Nemecko môže spôsobiť rozpad EU
M. Stingl: Komunisti zo mňa chceli mať indiánskeho náčelníka
D. Tříška: Kupónová privatizácia uľahčila rozpad Česko-Slovenska
TA SR

➤ rozhlas:**Jaroslav Rozsival – rozhovory:**

Rozhovor s prof. Vladimírom Krčmériom (relácia Ľudia, fakty, udalosti)
Rozhovor s Vladimírom Godárom (relácia Ľudia, fakty, udalosti)
Rádio Devín, RTVS

Katarína Martinková

Nočná pyramída s prekladateľkou a tlmočnicou Oxanou Vízdalovou (rozhovor),
relácia Nočná pyramída
Rádio Slovensko, RTVS

Zuzana Šebestová

Nočná pyramída so športovou strelkyňou Zuzanou Reháč Štefečekovou
Rádio Slovensko, RTVS

Ivica Ruttkayová

Rozprávky pre Elise – životný príbeh maliara Imra Weinera Kráľa a jeho dcéry,
Rubikon
Devín, RTVS

Mgr. Martina Bačová

Samizdat (fíčer)
Rádio Regina Východ, RTVS

➤ **televízia:**

PaedDr. Silvia Košťová

Kým je život, ostáva nádej
STV 2, RTVS

Jarmila Kováčová

Rodiny na Slovensku, reportáž, Reflex, min. 16
TV Markíza

Drahomíra Kyslanová

Kyjatice, relácia Encyklopédia slovenských obcí
STV, RTVS

Mgr. Katarína Začková

Zabudnite na ryby, Reportéri
STV, RTVS

- **kategória spravodajstvo:**

➤ **tlač, internetové médiá:**

Jaroslav Vrábel

Smeráci si postavili luxus na kopci
Minister Žiga: Ja nič, to rodičia. Ale všetko o tom vie
Ako bude vyzeráť nóbl štvrť smerákov? Luxusne!
Denník Korzár

➤ **rozhlas:**

Mgr. Ľubomíra Goljerová

Niektor sníva farebne, iný úplne bez obrazov (montáž), rel. Dobré ráno Slovensko,
Úspešní Rómovia (montáž), rel. Príbeh na týždeň,
Od špitálov k nemocniciam (montáž), Príbeh na týždeň,
Rádio Slovensko, RTVS

Daša Omastová

Prihlasujeme sa do elektronickej schránky (reportáž),
Červené nosy prinášajú radosť aj dospelým (reportáž),
Jednu stranu mu zakázal Najvyšší súd, s tou druhou to dotiahol do parlamentu
(montáž),
Rádio Slovensko, RTVS

Mgr. Martin Kalužák

Vyhadzujeme veľa potravín?, rel. Dobrý deň Slovensko,
Príbeh na týždeň – Politické procesy v päťdesiatych rokoch, relácia Dobrý deň
Slovensko,
Aj cudzinci a utečenci chcú pracovať a byť prínosom pre Slovensko, relácia
Popoludnie na Slovensku,
Rádio Slovensko, RTVS

Jaroslav Barborák

Pripúšťa si vlastne minister J. Draxler štrajk?, relácia K veci,
Seriózne médiá po útokoch v Kolíne, K veci,
Transparentné účty naozaj transparentné?, K veci,
Rádio Slovensko, RTVS

Rastislav Šimášek

Zmeny v kultúre na Slovensku po novembri 1989,
Rádio Devín, RTVS

➤ **televízia:**

Ján Maloch

Justičný omyl, Televízne noviny,
TV Markíza

Richard Bolješik

Násilné prevzatie záchranky, 1. – 2., Krimi TV JOJ,
Kauza Jellinková, 1. – 4., Krimi TV JOJ,
TV JOJ

➤ **spravodajské agentúry:**

prémie neboli udelené

- **kategória novinárska fotografia:**

Mgr. art. Tomáš Benedikovič – za sériu fotografií Ako vznikli Slovenské tance
v SND, Denník N

Mgr. Jana Pisarčíková – Panika pri požiari, My Noviny Spiša

Dorota Holubová – za sériu fotografií Špinavé peniaze, zároveň fér hra, Magazín
MONO.sk